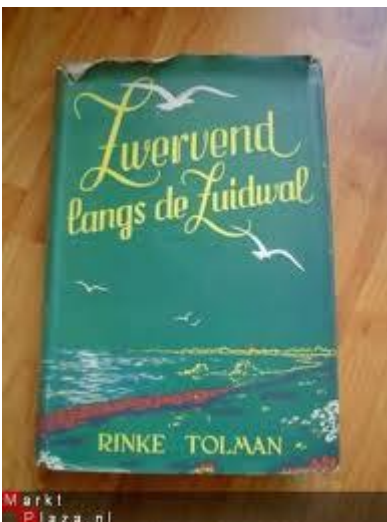

Rinke Tolman

UIT HET LEVEN

IN MEMORIAM.

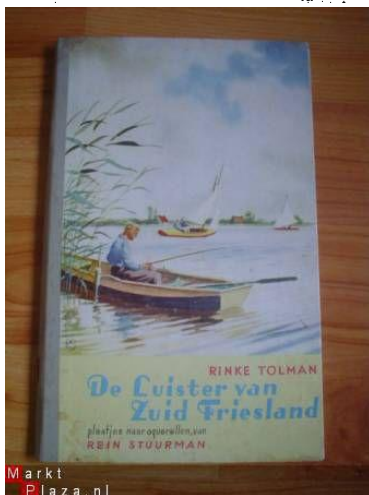
Soms lopen de wegen van een dienaar ook buiten de eigen gemeenschap.

Jaren geleden, 't was midzomer, stond er een officier van de Marine voor de deur. De man was ten einde raad. Z'n oude vader was gestorven en moest begraven worden. De man had heel wat adressen afgebeld: Wilt u mijn vader begraven? Overal nul op het request..vakantie..studie..geen tijd.

Toen was de man maar gaan lopen over straten en pleinen. Aan de wandelaars vroeg hij: Woont hier een dominee in de straat? Zo kwam hij ook in ons straatje. 'k Zie de man nog staan.

Op half militaire toon vroeg hij: Wilt u mijn vader begraven? Ja of nee!

Maar wie bent u, meneer, vroeg ik. Daar gaat het niet om, zei de man. Ja of nee. Toen zei ik: Ja. Zo kwam ik te begraaf bij deze Amboezen.

Zo zijn er heel wat merkwaardige gebeurtenissen gepasseerd in de loop der jaren.

Geruime tijd geleden kreeg ik, van een bekend predikant hier te lande, het verzoek om een paar oude kennissen van hem te bezoeken.

Het oude echtpaar waar het om ging, droeg de naam: Tolman.

Die naam kwam mij bekend voor. Uit m'n jeugd herinnerde ik me de boeken en artikelen van ene Rinke Tolman. In de geest zag ik z'n foto, een prachtige kop met een pijp in de mond, in het toen bekende weekblad "De Spiegel".

Die foto prijkte boven de artikelen die hij schreef. Verder zei het me niets.

Daar stapte ik het verpleeghuis binnen en betrad de kamer van de fam. Tolman. Wat zag ik?

Dáár, op een kastje, zag ik de markante kop met de pijp. Naast het kastje zat de oude man plaatjes te bekijken.

Toen hij me zag, begon hij te lachen en pogingen te ondernemen van de stoel op te staan.

Maar dat kon niet..de man zat met een ceintuur aan de leuning vast.

Op een meter afstand stond een laag bed. In dat bed lag een kleine dame, de ogen gesloten,

als een dode. Met verbazing stond ik dit tafereeltje aan te zien...Een oud man, die alleen wat onverstaanbare klanken voortbracht..

Een kleine, oude dame, met gesloten ogen op het bed.

Opeens hoorde ik een zachte stem uit het bed:

Jij bent zeker een duifje van ds.v.Dijk? Waarom denkt u dat, vroeg ik. Wel, ik denk dat die

dominee een postduif naar ons heeft gestuurd.

Eindelijk gingen de ogen van het vrouwtje open.

Ogen, die dwars door je heenkeken.

Ter nadere kennismaking voegde ze me toe: Ik

ben als meisje in huis geweest en gekweekt door prof. de Hartog van Amsterdam.

Nou, ik had het portret van prof. de Hartog

al zien hangen, recht tegenover het bed.

Van toen af heb ik dit oude echtpaar bezocht..

gereden met Rinke door de Gooise dreven. Dan

mompelde hij: Prachtig..prachtig.

En dan de sigaren. De oude man rookte zo graag. De hele auto diende voor asbak. 't Kon me niets schelen. Dat blijde gezicht van Rinke maakte alles goed. Op de terugtocht kochten we een bosje bloemen voor de vrouw. Aandoenlijk, zoals hij dat bosje bloemen voor zich uithield. In de ene hand de sigaar..in de andere hand de bloemen. Niemand kreeg het uit z'n handen. Alleen Käthe, zijn vrouw.

Tevreden murmelend liet Rinke zich weer aan de stoel binden. De dag was weer goed. En nu Käthe, wie was zij? Een zeer merkwaardige persoonlijkheid. Eens zei ik tegen haar: Ze kunnen u wel voor een regiment soldaten zetten.

Toch had Käthe het moeilijk. 't Was voor haar een enorme belasting om de ontluistering van haar man mee te maken, dag aan dag. Soms moest ze haar zwakke stem verheffen, als Rinke met de hapjes en de koekjes begon te gooien.

Daarbij was ze zwak naar het lichaam. Ze had maar één long en een ernstige hartkwaal. De ene helft van haar lichaam was zeer zwak vanwege een hersenbloeding. Met de goede helft kon ze aardig uit de weg. Met de goede hand schudde ze de therapeut door elkaar, hem toevoegend: Snotneus, je hebt met een oud mens te doen. Ja, ze was streng, met een sterk ontwikkeld gevoel voor rechtvaardigheid.

Lang geleden was ze onderwijzeres in Amsterdam, schreef gedichten en werkte onder de armsten. Bij de gegoeden haalde ze de afgedankte kleren op, en verdeelde ze onder deze armen.

Tijdens de oorlog zat ze in het verzet. Veel Joden vonden bij haar een doorgangshuis naar een onderduikadres. Later reisde ze heel veel met Rinke. Rinke was een vermaard kenner van de vogelwereld, schreef en vertaalde veel boeken over dieren. De ganse vrucht van zoveel jaren arbeid en studie ligt opgeslagen in een historisch museum. Later woonde het echtpaar te Soest. Daar hebben ze nog een zondagschooltje opgericht. Met de kinderen hield Rinke

school in de natuur. Aan alles komt een einde. Ik vond hen in een verpleeghuis, oud en der dagen zat. In die periode heb ik veel gehoord. Te veel om te noemen. Alleen dit wil ik nog vermelden: Käthe vertelde me dat ze nooit meer in een ziekenhuis opgenomen wilde worden. Ze had er vaak lang genoeg in gelegen. En, ze was inmiddels 89 jaar. Van deze wilsbeschikking had ze een stuk laten opmaken door de notaris. Geen ziekenhuis en geen levenverlengende middelen. Ze had me dit verteld, en daarbij gevraagd, of ik daar ook op wilde toezien.

Haar pleegzoon, mr. van Doorne, was de uitvoerder van haar laatste wilsbeschikking. Toen ik op een dinsdag (haar verjaardag) bij haar was, leek alles nog goed. Vrijdag werd ik gebeld dat ze in het ziekenhuis lag. Käthe toch in het ziekenhuis? Ja, ze lag te stikken in haar slijm. Toen kon ze niet langer in het verpleeghuis blijven, en haar schoonzoon besloot de dokter gehoor te geven. Op dat moment voelde ik me te ziek om haar te bezoeken. De dinsdag daarop ben ik gegaan. Toen ik het kamertje binnenkwam, schrok ik. Daar lag een uitgemergeld vrouwtje, ..haar dunne beentjes dwars over het bed. Ze was stervende. Haar ogen bleven gesloten. Toch waagde ik nog te zeggen: Käthe, ken je me nog? Ze lachte en knikte. Käthe, je hebt me verteld dat God jou vasthoud in Christus Jezus..zou Hij je nu loslaten? Weer lachte ze en fluisterde: Nee.

Toen sloeg ze haar magere armen om m'n hals. 't Was of ze vroeg: Neem me mee..naar Rinke. Je weet toch wat je me beloofde? Of was het een omhelzing ten afscheid? Op de gang werd ik aangesproken door een zuster. Ze vond het tragisch dat er niets aan gedaan mocht worden.. alleen een beetje zuurstof. Dit is toch euthanasie, dominee? Ik heb "nee" gezegd. We moeten haar laatste wil eerbiedigen en haar niet langer lastig vallen met agressieve pepmiddelen. Dat wordt een onnatuurlijke levensverlenging.. Käthe heeft één wens niet verkregen. Ze had

gezegd: O God, laat me vijf minuten na Rinke sterven. 't Mocht niet zo zijn. De andere morgen is Käthe gestorven. In Soest werd ze begraven. Haar predikant gaf een kort overzicht van de levensweg van deze vrouw en van de hoop, die niet beschaamt.

Een merkwaardige vrouw ging heen. Een vrouw, die correspondeerde met Du Marchie van Voorthuizen en Simon Carmiggelt.

Haar bedje is leeg. Oude Rinke (92 jaar), bleef alleen achter. Hij begrijpt het niet..kon ook niet mee naar de begrafenis. 'k Heb het hem wel verteld, maar hij bleef maar tegen zichzelf murmelen. Toen hebben we maar weer een sigaartje opgestoken, en nòg één. 't Gezicht van Rinke lachte. Maar dan opeens keek de oude man zo intens verdrietig, dat ik dacht: Je wéét het.. ergens weet je het. Je weet dat Käthe er niet meer is. Käthe, je trouwe levensgezellin, met wie je bijna zeventig jaren lief en leed hebt gedeeld. Het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden.

P.S. Käthe had een vreselijke hekel aan Simonie.. dat is de geldzonde in het geestelijke. Wat dat betreft had ze heel wat ervaring met verzamelaars van "oud goud". Ze heeft dergelijke figuren wel met haar stok er uit geranseld. Toch was ze helemaal niet gierig. Voor de kerkbode moest ik vaak wat in het zakje doen. Na haar dood, vertelde haar pleegzoon me, dat ze voor haar dood opdracht aan hem gegeven had om f1000,- voor het goede doel over te maken. Dat is gebeurd. Hartelijk dank!

oo00oo

Ereburger Rinke Tolman begraven 18-3-83

SOEST – Op de algemene begraafplaats is gistermiddag Rinke Tolman begraven. Ongeveer zestig mensen kwamen naar de plechtigheid om de Soester ereburger die afgelopen zaterdag in Amersfoort overleed, de laatste eer te bewijzen. Onder hen was burgemeester Paul Scholten, die in zijn toespraak de manier waarop Tolman aandacht had gevraagd voor de natuur memoreerde.

„Niet door loos geschreeuw of zogenaamde actie, met verborgen politieke doelen maar rustig vertellend, interesse en liefde wekkend.”

De begrafenis werd geleid door de predikant Jac. Smit. Hij wees er op, dat Tolman zichzelf „de journalist van Gods eigen openluchttheater” noemde. „Maar wat het meest opviel was de verwondering over die schepping die tel-

kens weer uit zijn artikelen en bleek.”

Verder spraken nog de Soester arts J.C. Rip, een collega-journalist Schilp en twee vrienden van Tolman, J.H. van Doorne en De Groot. C spraken over de grote liefde voor natuur van de overledene. De Groot zeiden wel 'Rinke leest voor uit het boek'." (foto Stevens)

